

- витіснення українських банків більш капіталізованими іноземними банками;
- задоволення інтересів країни походження капіталу;
- неможливість здійснення повного контролю за операціями іноземних банків.

Отже, зазначимо те, що високі відсоткові ставки в Україні є в цілому сприятливими для притоку іноземного банківського капіталу, проте нестабільне соціально-економічне становище, що склалося в Україні в 2014-му та поглиблення кризи в 2015-му, безумовно, погіршує інвестиційний рейтинг вітчизняної банківської системи. Особливо це стосується російського капіталу в українських банках та діяльності банків з капіталом, що повністю належить Російській Федерації. Передусім, велику роль мали б відігравати санкції проти Росії, але чомусь російський капітал і надалі продовжує спокійно себе почувати на українському ринку банківських послуг, незважаючи навіть на те, що ці банки, які активно розвивалися в попередні роки, зараз змушені знизити темпи свого розвитку в Україні або навіть скорочувати обсяги бізнесу в країні. Так, банк «Русский стандарт» просто змінив бренд на «Форвард банк». Можливо, варто очікувати більш рішучих дій українського уряду найближчим часом.

Список літератури:

1. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL <http://www.minfin.com.ua/>
2. Сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL <http://www.bank.gov.ua/>
3. Сайт банку «Надра» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL <http://www.nadrabank.ua>

Наталія ПЛЄШАКОВА
аспірант кафедри фінансів

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ОГЛЯД ДОСВІДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Виникнення проблеми забезпечення фінансової стабільності у будь-якій країні пов'язано з формуванням її державності та становленням національних економічних інтересів. При визначенні курсу фінансової політики актуальним є врахування світового досвіду щодо розв'язання складних проблем забезпечення фінансової стабільності, переймаючи з нього позитивні елементи та уникаючи – негативні, адаптуючи міжнародний досвід до умов сьогодення.

Проблематиці дослідження фінансової стабільності присвячена велика кількість праць, вагомий внесок у цій сфері зробили такі вчені, як В.Корнеєв, О.Барановський, І.Лютий, В.Міщенко, С.Науменкова, Т.Ковальчук, Т.Унковська, Я.Жаліло, А. Чухно та ін.

Наприкінці 90-х років ХХ ст. у зарубіжних і вітчизняних наукових виданнях розпочалася досить гостра дискусія щодо принципів, показників оцінки та індикаторів стабільності фінансового сектору, а також його окремих складових – банківської системи та ринків капіталу. Фінансові та економічні кризи, які упродовж усього ХХ століття спостерігалися в різних країнах світу, зумовили необхідність всебічного дослідження та розробки відповідних заходів і методів прогнозування, попередження кризи, а також шляхів виходу з них [3].

Так, після Азіатської кризи в 1999 р. на нараді в Бонні був створений Форум фінансової стабільності (ФФС), міністрами фінансів і керівниками центральних банків країн Великої сімки. В центрі уваги Форуму фінансової стабільності знаходились фінансовий і пруденційний нагляд, координація дій і обмін інформацією в цій галузі.

Форум Фінансової Стабільності об'єднував: національні органи, відповідальні за фінансову стабільність значних міжнародних фінансових центрів; міжнародні об'єднання регулюючих та наглядових органів, що займаються розробкою стандартів та кодексів добросовісної практики, міжнародні фінансові установи, яким доручено нагляд за внутрішніми і міжнародними фінансовими системами моніторингу; комітети експертів центральних банків [1].

Завданнями Форуму фінансової стабільності стало підвищення ефективності функціонування фінансових ринків та зниження системного ризику шляхом активізації обміну інформацією і міжнародним співробітництвом між установами і державними органами, що відповідають за підтримку фінансової стабільності.

Рада з фінансової стабільності була створена в квітні 2009 року в якості наступника Форуму фінансової стабільності (ФФС), з метою розробки міжнародних стандартів та координації роботи фінансової влади держав на міжнародному рівні [2].

Основними цілями РФС стали розробка та сприяння впровадженні ефективних методів регулювання, нагляду та інших стратегій розвитку фінансового сектору; сприяння координації та обміну інформацією між органами влади, які відповідальні за фінансову стабільність; консультування та моніторинг передового досвіду щодо досягнення стандартів регулювання.

Перші звіти про фінансову стабільність почали публікуватися з середини 1990-х років у Великобританії та окремих Скандинавських країнах. З 1999 року Міжнародний валютний фонд та Світовий банк розпочали активну роботу щодо реалізації спільної з національними органами регулювання та нагляду Програми оцінки фінансового сектору, метою якої була оцінка його уразливості та з'ясування слабких місць. Саме країни, які добровільно взяли участь у зазначеній програмі, одними з перших почали оприлюднювати звіти про фінансову стабільність [3]. Кількість країн, які оприлюднювали звіти про фінансову стабільність, зростала стрімко: у 2004 році – до 25, у 2005 – до 50, у 2008 – до 67. На сьогодні майже 70 країн світу оприлюднюють звіти про фінансову стабільність (табл. 1).

Таблиця 1

Публікація звітів про фінансову стабільність в окремих регіонах

Регіон	Кількість країн, які публікують звіт у регіоні	Частота публікацій на рік	Середня кількість сторінок	Оприлюднення результатів стрес-тестування	Підрозділ з питань фінансової стабільності – відповідальний за підготовку звіту
Австралія та Океанія	2/6	2	60	Так	В 1 країні
Азія (за винятком СНГ)	14/32	1	77	Відсутнє	У 7 країнах
Африка	2/46	2	45	Відсутнє	В 1 країні
ЄС	24/27+ЄЦБ	1	100	Так	У 15 країнах
Європа, (крім ЄС)	10/12	1	76	У 2 звітах	у 5 країнах
СНД	6/9	1	62	У 3 звітах	В 1 країні
Північна і Південна Америка	10/32	1	90	У 5 звітах	В 1 країні

Джерело: інформація про звіти про фінансову стабільність Міжнародного валютного фонду.

Метою оприлюднення центральними банками звітів про фінансову стабільність є:

- поліпшення власного розуміння тенденцій розвитку національної (та регіональної/міжнародної) фінансової системи, а також факторів, які: а) заважають її нормальному функціонуванню; б) зумовлюють накопичення потенціалу нестабільності у фінансовій системі;
- інформування широкого кола економічних агентів – учасників фінансових відносин – щодо ризиків та загроз у фінансовій системі, на які фінансові інститути та ринки наражаються;
- підвищення розсудливості економічних агентів при ухваленні ними економічних рішень;
- інформування громадськості про заходи, які плануються державними органами задля забезпечення фінансової стабільності з метою посилення довіри до їх політики;
- стимулювання суспільної дискусії за всіма аспектами розвитку фінансової системи.

Структура, обсяги та формат, а також назви звітів про фінансову стабільність можуть певною мірою відрізнятися. Зокрема, Банк Англії та Банк Індонезії оприлюднюють документи під назвою “Огляд з фінансової стабільності”, Банк Канади публікує “Огляд фінансової системи”, Монетарний орган Гонконгу – “Монетарний та фінансовий звіт”, Національний банк Хорватії – “Макропруденційний аналіз”. Проте звіт про фінансову стабільність є документом центрального банку, специфіка якого полягає в наявності притаманних тільки цьому типу звітів атрибутів [3].

У розробках Банку Англії (Bank of England) під фінансовою стабільністю розуміється наявність стабільної фінансової системи, спроможної ефективно виконувати свої функції з надання необхідної кількості фінансових послуг реальній економіці (платежі, кредитні розрахунки, страхування ризиків за будь-яких неочікуваних подій) [4]. Акцент робиться на тісному взаємозв'язку макроекономічної, монетарної, фінансової стабільності: порушення діяльності фінансової системи безпосередньо позначається на ефективності монетарної політики, а макроекономічна стабільність забезпечує підґрунтя для зміцнення фінансової системи. Відповідальність щодо підтримання фінансової стабільності в Англії покладено на три державні органи: Казначейство (Treasury), Управління фінансовими послугами (Financial Services Authority), Банк Англії (Bank of England). Разом з тим у Меморандумі взаєморозуміння (Memorandum of understanding) цих трьох державних органів зазначено, що за підтримку фінансової стабільності в цілому відповідає Банк Англії. Це випливає з його функцій: проведення монетарної політики, контролю за станом платіжної системи, виконання ролі банкіра останньої інстанції.

У програмних документах Народного банку Польщі (National Bank of Poland) фінансова стабільність і стабільність фінансової системи фактично ототожені. Під стабільністю фінансової системи розуміється ситуація, коли система безперервно й ефективно виконує всі свої функції, навіть за умов значних неочікуваних і негативних шоків. Відповідним чином розставлені й пріоритети монетарної політики Народного банку Польщі (НБП) – підтримання фінансової стабільності визнано необхідною умовою нормального функціонування сектору нефінансових підприємств і домогосподарств, а цінова стабільність – основою сталого економічного зміцнення [4].

Також питанням фінансової стабільності приділяють велику увагу також центральні банки Німеччини (Deutsche Bundesbank), Австрії (Oesterreichische Nationalbank, OeNB), Нової Зеландії (Reserve Bank of New Zealand), Туреччини (Central Bank of the Republic of Turkey), Швеції (Riksbank), Чилі (Central Bank of Chile).

Список літератури:

1. Defining Financial Stability/ G. J. Schinasi – IMF Working Paper. International Monetary Fund, Washington D.C., 2004. – № 187. – Р. 18.
2. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/index.htm>
3. Сидоренко О. Роль звіту про фінансову стабільність у діяльності центрального банку/ О.Ю. Сидоренко // Вісник ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ». – Суми, 2010. – С. 244–256.
4. Центр фінансової стабільності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.centerforfinancialstability.org/fsr_reports.php.

Любов ПРИЙДУН

*к.е.н., викладач кафедри банківської справи
Тернопільського національного економічного університету*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЯК УМОВА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Економічний розвиток України неможливий без ефективного функціонування банківської системи. Це пов'язано з тим, що в умовах обмеженості фінансових ресурсів держави в зв'язку із значним бюджетним дефіцитом, інвестиційній непривабливості України через політичну, економічну та воєнну нестабільність, залучення достатніх обсягів зовнішніх ресурсів є практично неможливим. Саме тому банківський сектор має стати тим ключовим елементом, котрий дозволить відновити розвиток реального сектору економіки. Це обумовлює необхідність не лише у ефективній мобілізації комерційними банками тимчасово вільних коштів суб'єктів ринку, а й спрямування їх у перспективні інвестиційні проекти, котрі здатні при допустимому рівні ризику забезпечити належний рівень доходу. Водночас, сучасний стан банківської системи характеризується наявністю низки проблемних моментів, які зменшують ефективність діяльності банків, можливість забезпечення суспільства у достатньому обсязі банківських послуг та стримують фінансування економіки країни, що пов'язано із підвищеною нестабільністю умов їх функціонування та недостатнім врахуванням ризиків як макро-, так і мікроекономічного рівнів.

Різке зростання невизначеності навіть найближчої перспективи, пов'язане з непрогнозованістю політики держави та воєнною агресією, важка економічна та політична ситуація, наявність кризи збуту на внутрішньому та зовнішньому ринках, труднощі переливу коштів з фінансового в реальний сектор економіки, «шокові» удари девальвацій гривні та підвищення собівартості продукції, значна частка складових якої, навіть не маючи імпортного походження, має ціну, номіновану в іноземній валюті, є тими основними факторами, що перешкоджають відновленню кредитної діяльності банків та відповідним чином позначається на фінансовому стані як населення, так і підприємств України. Під впливом факторів формується суперечність між об'єктивно високою соціально-економічною значущістю функцій